

Business Debate on TV	
Thursday:	19:15 new 22:30
Saturday:	8:15 15:15 18:15
Tuesday:	10:15 21:00 <small>night repeat</small>

“ဒီဗွီဘီ စီးပွားရေးဒီဘိတ်” အချေအတင် ဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်ကို ဒီဗွီဘီ သတင်းဌာနက စနေနေ့တိုင်း ရိုက်ကူးပြီး ဒီဗွီဘီရုပ်သံလိုင်းမှာ အထက်ပါ အစီအစဉ်အတိုင်း ထုတ်လွှင့် တင်ဆက်ပါတယ်။

ဒီတပတ် ဆွေးနွေးပွဲအတွက် မေးခွန်းကတော့
 “Multi Level Marketing စနစ်က စားသုံးသူကိုဘယ်လောက်ထိခိုက်နစ်နာစေလဲ?”
 ဖြစ်ပါတယ်။

အမှတ် - ၄၅၄၊ ဂုလွာ၊
ကုန်သည်လမ်းနှင့် ဗိုလ်ကလေးဈေးလမ်းထောင့်၊
ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

မှတ်ချက်ပေးလိုတာ၊ အကြံပေးလိုတာ၊ မေးမြန်းလိုတာရှိပါက ရုံးချိန်အတွင်း
 ဖုန်းနံပါတ် **+၉၅၉၄၅၉၀၆၅၉၄၀** နဲ့ **debate@dvb.no**
 ကိုဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါတယ်။

Multi Level Marketing စနစ်က စားသုံးသူကိုဘယ်လောက်ထိခိုက်နစ်နာစေလဲ?

မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ MLM သမိုင်းကြောင်း

ပြီးခဲ့တဲ့ ရက်ပိုင်းအတွင်းကပဲ ပြည်တွင်းမှာရှိနေတဲ့ Multi Level Marketing လို့လူသိများကြတဲ့ ဆင့်ပွား ကွန်ယက်နဲ့ ချိတ်ဆက်ရောင်းဝယ်မှု လုပ်နေတဲ့ (MLM) ကုမ္ပဏီတွေကိုသက်ဆိုင်ရာက ခေါ်ယူ စစ်ဆေးခဲ့တယ်လို့ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနက စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့က ထုတ်ပြန် ကြေညာ လိုက်လိုက်ပါတယ်။ စစ်ဆေးရတဲ့ အကြောင်းရင်းကတော့ ကုမ္ပဏီတွေရဲ့ လိမ်လည်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တိုင်ကြားစာတွေ ရောက်ရှိလာတဲ့အတွက်လို့သိရပါတယ်။

MLM ကုမ္ပဏီတွေက ရောင်းချနေတဲ့ ပစ္စည်းတွေဟာ တစ်ကျပ်တန်ရင် တစ်ဆယ် ပေးဝယ်ရ တတ် ပေမယ့် အရည်အသွေးအာမခံချက်တော့ မရှိလှပါဘူး။ ဒါ့အပြင် နိုင်ငံတော်က ရသင့်ရထိုက်တဲ့ အခွန်တွေ လည်းဆုံးရှုံးနေပါတယ်။ ဆင့်ပွားစနစ်နဲ့ ရောင်းချတဲ့ အတွက် သားကောင်လိုက်ရှာရတဲ့ စီးပွားရေး ပုံစံမျိုးလည်း ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ အဓိက ပစ်မှတ်ကတော့ အမျိုးသမီးတွေ၊ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်နေတဲ့ လူငယ်တွေနဲ့ ကျေးလက်ဒေသက ဗဟုသုတ နည်းပါးတဲ့ ပြည်သူတွေဖြစ်ပါတယ်။ အွန်လိုင်း မီဒီယာကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးလာတဲ့ ခေတ်မှာ အလုပ် မရှိတဲ့သူတွေ အိမ်မှာပဲ နေရသူတို့အတွက် အွန်လိုင်းကနေ စီးပွားရေး လုပ်လို့ရလာတဲ့ အနေအထားမှာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ MLM စနစ်ဟာ တော်တော် ကြီးထွား နေပြီလို့ပြောရမှာဖြစ်ပါတယ်။

MLM နဲ့ ထိမ်းချုပ်ရေးဥပဒေ

MLM စနစ်ကို ၁၉၄၁ ခုနှစ်လောက်က အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ စတင်မိတ် ဆက်ခဲ့တာပါ။ ဒီကမူ တစ်ဆင့် နောက်ပိုင်းမှာ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးကို ပျံ့နှံ့လာခဲ့တာလို့ပြောရမှာပါ။ သူ့ရဲ့ အကျိုးဆက်တွေ ကြောင့် နိုင်ငံတော်တော်များများ က MLM ကိုထိမ်းချုပ်နိုင်ဖို့ ဥပဒေတွေလုပ် လာကြပါတယ်။

ဆင့်ပွားကွန်ရက်ချိတ်ဆက်ရောင်းဝယ်တဲ့ စနစ် (MLM) ကို တားဆီးထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ အာဆီယံ နိုင်ငံတွေမှာ ဥပဒေများပြဌာန်းထားတာတွေရှိပါတယ်။ ဥပမာ စင်ကာပူ နိုင်ငံမှာ ၂၀၀၂ ပြည့်နှစ်က MLM နဲ့ Pyramid Selling ဥပဒေ ကို ပြဌာန်း ခဲ့ပါတယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံ မှာတော့ ၂၀၀၂ ခုနှစ် မှာ Direct Selling and Direct Marketing ဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပါတယ်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံမှာတော့ ၂၀၀၄ခုနှစ်မှာ Consumer Act and Pyramid Sales Scheme ဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပါတယ်။ မလေးရှား နိုင်ငံမှာ ဆိုရင်လည်း ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှာ Direct Sales and Anti-Pyramid Scheme ဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပါတယ်။ ဒေသတွင်းက ဝိယက်နမ်နိုင်ငံ ဆိုရင်လည်း ၂၀၁၄ ခုနှစ်က Regulations on MLM ဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ အင်ဒိုနီးရှား နိုင်ငံဆိုရင်လည်း ၂၀၁၄ ခုနှစ်က MLM License For Foreign Companies in Indonesia ဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပါတယ်။

ဈေးကွက်ကြီးမားလှတဲ့ တရုတ်နိုင်ငံမှာဆိုရင်လည်း စားသုံးသူအတွက် အကျိုး မရှိတဲ့အတွက် ပိတ်ပင်နေပါပြီ။ အဲဒီ အချိန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဖွံ့ဖြိုးလာတာဟာ စဉ်းစားစရာအချက်ဖြစ်နေပါတယ်။ ပြဿနာကတော့ မြန်မာနိုင်ငံမှာက လက်ရှိအချိန် အထိ MLM ကို ထိမ်းချုပ် နိုင်တဲ့ ဥပဒေ မရှိသေးတာ ပါ။ ဒီလို ဥပဒေမရှိတဲ့ အပေါ်မှာ ကိုယ်ကျိုးရှာ အမြတ်ထုတ် နေကြခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်လို့ ယူဆရမှာဖြစ် ပါတယ်။

လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံမှာ MLM ကို နည်းမျိုးစုံနဲ့ အသုံးပြုပြီး ရောင်းချနေတဲ့ အလှူကုန်ပစ္စည်း တွေ၊ ဆေးဝါးတွေရှိနေပါတယ်။ အချို့ ပရဟိတ အသွင်ယူပြီး လုပ်ကိုင် နေကြတာမျိုး တောင်ရှိနေပါ တယ်။ ဥပမာ ဆင့်ကဲ အလှူပုံစံ အဖြစ်လုပ်ကိုင်ကြခြင်းမျိုးဖြစ် ပါတယ်။ အဓိကအားဖြင့် ပိရမစ် ပုံစံကို အသုံးပြုနေ တာဖြစ်ပြီးတော့ အောက်ခြေအဆင့်ဆင့်က အဖွဲ့ဝင်အသစ်တွေ ရှာဖွေပြီး ထိပ်ပိုင်းမှာအ ကျိုးအမြတ်ရရှိတဲ့စနစ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ့်လက်အောက်မှာ အဖွဲ့ဝင်များများရှိရင် အကျိုးအမြတ်များများ ရတဲ့ စနစ်လို့ပြောရမှာပါ။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဆင့်ပွားကွန်ရက်ချိတ်ဆက်ရောင်းဝယ်တဲ့ (MLM) စနစ်အရ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ ကုမ္ပဏီအချို့ကို အရေးယူခဲ့တာ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ၂၀၀၉ ခုနှစ် နဲ့ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွေမှာ လေ သန့်ဆေးနဲ့ ဖြည့်စွက် အစားအစာတွေ၊ ဆေးဝါးတွေကို (MLM) စနစ်နဲ့ ပြည်ပကနေ တင်သွင်း ရောင်းချ ခဲ့တဲ့ ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီ (၂) ခုနဲ့ ပြည်ပကုမ္ပဏီ (၁) ခုတို့ကို စစ်ဆေးဖော်ထုတ် တရားစွဲဆိုခဲ့တာရှိပါတယ်။ ပြစ်ဒဏ်တွေ ချမှတ်ခဲ့သလို ကုမ္ပဏီတွေကို အမည်ပျက် စာရင်းရေးသွင်းတာ၊ ဖျက်သိမ်းတာ ကုမ္ပဏီပိုင်ငွေနဲ့ ပစ္စည်းတွေ ကို ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းဆည်း ခဲ့တာတွေတော့ ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ တုန်းက (MLM) နဲ့ ရောင်းချခဲ့တဲ့ ကုမ္ပဏီတွေကို ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်၊ အရေးပေါ်စီမံချက် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၅)၊ ပုဒ်မခွဲ (ဇ) အရ အရေးယူခဲ့ပါ တယ်။

ဒါပေမယ့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၄) ရက်နေ့မှာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဥပဒေ အမှတ် ၃၉/၂၀၁၆၊ အရေးပေါ်စီမံချက် အက်ဥပဒေကိုရုပ်သိမ်းခဲ့တဲ့အတွက် လုပ်ငန်းတွေ တဖန်ချဲ့ထွင် လုပ်ကိုင်လာကြတာတွေ ရှိရပါတယ်။ ဒါကြောင့်ဆင့်ပွားကွန်ရက် ချိတ်ဆက်ရောင်းဝယ်တဲ့စနစ် (MLM) နဲ့ ရောင်းချနေတာကို အရေးယူနိုင်ဖို့ ဥပဒေတစ်ရပ် ပြဌာန်းဖို့လည်းလိုနေတယ်လို့ ပညာရှင်တွေက သုံးသပ်ကြပါတယ်။

လက်ရှိအချိန်မှာ နိုင်ငံတော်တော်များများမှာ ဈေးကွက်ရရှိပြီးဖြစ်တဲ့ နာမည်ကြီး လုပ်ငန်းတွေ က ဆင့်ပွားကွန်ရက်ချိတ်ဆက် ရောင်းဝယ်တဲ့စနစ် (MLM) ကို အသုံးမပြုကြတော့ပါဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ပြည်တွင်းထုတ် မဟုတ်တဲ့ ပြည်ပကတင်သွင်းလာတဲ့ အလှူကုန်၊ လှူသုံးကုန်၊ အိမ်ထောင်ရေးပစ္စည်း ဆေးဝါးနဲ့ ဆေး ပစ္စည်း၊ ဖြည့်စွက်စာတွေကို (MLM) စနစ်အသုံးပြုပြီး ဖြန့်ဖြူးနေကြတာကိုတွေ့ရပြီး ပစ္စည်း အများစုက ဈေးကွက်မှာ မရှိတဲ့ ပစ္စည်းများဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။

MLM တွေရဲ့ ရောင်းနေတဲ့ ဆေးပစ္စည်းတွေဟာ ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ထောက်ခံချက် ရှိမရှိလည်း မသိရပါဘူး။ သွင်းကုန် လိုင်စင်တွေ ဘယ်လို နည်းနဲ့ယူထားလဲ ဆိုတာလည်း စဉ်းစားစရာ ဖြစ်နေပါတယ်။ သွင်းကုန်လိုင်စင်ဆိုတာ နိုင်ငံခြားက သွင်းလာချင်တဲ့ ပစ္စည်းတွေကို သွင်းခွင့်ပေးတာဖြစ် ပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းဆေးဝါးကနေ ပြီးတော့ Agree လုပ်ထားတာ ရှိသိဖို့လည်း လိုအပ်ပါတယ်။

(MLM) ကို စိစစ်ရေးစဉ်းစား

၂၀၁၇ ခုနှစ် နှစ်ဆန်းပိုင်းမှာတော့ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးအောင်ကျော်ကျော်ဦး ရဲ့ ကြယ်ပွင့်ပြ မေးခွန်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာနက ခေါင်းဆောင်ပြီး စစ်ဆေးနေ တယ်ဆိုတဲ့ သတင်းတွေထွက်ပေါ်လာပါပြီ။ ဒီလိုစစ်ဆေးတဲ့ နေရာမှာတော့ MLM အကြောင်း ပြောရင် ဆက်စပ်ပတ်သက်နေတဲ့ ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန၊ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) ၊ အစား အသောက်နှင့်ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေး ဦးစီးဌာန (FDA) တို့ ပါဝင်တဲ့ ပူးပေါင်းအဖွဲ့က (MLM) စနစ်နဲ့ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေတဲ့ ကုမ္ပဏီတွေ ကို ခေါ်ယူတွေ့ဆုံပြီး စိစစ်နေတယ်လို့ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနက သတင်းထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ တချို့ကုမ္ပဏီတွေ MLM ဆိုတဲ့ အမည်ကို မသုံးဘဲ world of Mouth Marketing အမည်နဲ့ သွားနေတာတွေလည်းရှိပါတယ်။ ဒါကလည်းအိမ် နီးချင်းနိုင်ငံတစ်ခုက ကုမ္ပဏီပါ။ သူ့နိုင်ငံမှာ မက်ဆွတ်မရတဲ့ အိမ်မက်ကို မြန်မာနိုင်ငံမှာလာမက် နေတယ်လို့ ပြောရမှာပါ။ ဒီကုမ္ပဏီတွေဟာ ဘယ်လို အမည်နာမတွေကိုသုံးပြီး ကုမ္ပဏီထောင်ခဲ့သလဲ။ ဒိုက်ကာက ဘာကြောင့် ခွင့်ပြုပေးခဲ့ရသလဲ စိစစ်ဖို့ လည်းလိုနေပါပြီ။ ဥပမာ ဒီနေရာမှာ FDA ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍကလည်း အရေးကြီးပါတယ်။ ဆေးဝါးတွေနဲ့ ပတ်သက်ရင် မြန်မာဆေးဝါးများ အက်ဥပဒေ နဲ့ စိစစ်တာမျိုးတွေကို လုပ်ခဲ့ရဲ့လား။ ဌာနဆိုင်ရာတွေဘက် ကကော ဘယ်လောက်ပျက်ကွက်နေသလဲ။ ဒီတစ်ပတ် DVB စီးပွားရေး ဒီဘိတ်မှာဆွေးနွေးသွားမှာဖြစ် ပါတယ်။